

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU CENTRA ZA STRUČNO OBRAZOVANJE CRNE GORE ZA 2017. GODINU

Odgovorno lice:

Duško Rajković, direktor

Lična karta ustanove	
Puni naziv ustanove	JU Centar za stručno obrazovanje Crne Gore
Skraćeni naziv	CSO
Ime ustanove na engleskom jeziku	Vocational Educational and Training Centre of Montenegro
Adresa	Rimski trg b.b.
Telefon	+38220664713
faks	+38220664714
e-mail	csso@gov.me
Web stranica	www.cso.gov.me
Žiro račun	510-16086-340 Societe generale
Osnivač	Vlada Crne Gore
Odgovorno lice	Direktor Duško Rajković

Na osnovu člana 6 i 11 Odluke o osnivanju Centra za stručno obrazovanje ("Sl. list Crne Gore", br. 27/14), Upravni odbor JU Centar za stručno obrazovanje, uz saglasnost Ministarstva prosvjete, na sjednici od 19.09.2014. godine, donio je STATUT JAVNE USTANOVE CENTAR ZA STRUČNO OBRAZOVANJE.

Centar u oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih:

1. obavlja stručne poslove praćenja, analize i razvoja obrazovnog sistema;
2. u saradnji sa ustanovom, radi na unapređivanju obrazovno-vaspitanog rada i utvrđuje kvalitet realizacije standarda obrazovno-vaspitanog rada;
3. obavlja pripremu stručnih zadataka o pitanjima o kojima odlučuju Nacionalni savjet i Ministarstvo;
4. obavlja stručne poslove u pripremi: obrazovnih programa, kataloga i standarda znanja, standarda zanimanja, standarda kvalifikacija, ispitnih kataloga za nacionalne stručne kvalifikacije, normativa i standarda nastavnih sredstava i opreme;
5. obavlja istraživanja;
6. obavlja savjetodavni rad u ustanovama u oblasti stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih i institucijama povezanim sa vaspitanjem i obrazovanjem;
7. priprema obrazovno-vaspitne i pedagoško-metodske standarde udžbenika i priručnika za stručne predmete u stručnom obrazovanju;
8. priprema profesionalne standarde za nastavno i vaspitno osoblje;
9. organizuje stručno usavršavanje nastavnika i obuku direktora;
10. organizuje državna takmičenja iz vještina za učenike stručnih škola;
11. predlaže mjere za razvoj i uvođenje novih nastavnih tehnologija i njihove primjene;
12. prati eksperimente;
13. obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i aktom o osnivanju Centra.

Prostorni uslovi i ljudski kapaciteti

Prostorni uslovi

Centar svoju djelatnost obavlja u kancelarijskim prostorijama koje se nalaze na adresi Rimski trg b.b.

Ljudski kapaciteti

- U Centru za stručno obrazovanje, u toku 2017. godine, radi ukupno 29 zaposlenih, od kojih 27 u stalnom radnom odnosu i 2 lica za obavljanje privremenih poslova.
- Na stručnom osposobljavanju lica sa visokim obrazovanjem, Centar je, u toku 2017. godine imao 2 lica sa stečenim visokim obrazovanjem iz oblasti društvenih nauka.
- Centar za stručno obrazovanje je objavilo potrebu za 2018. godinu, da na stručno osposobljavanje može primiti 2 lica koji su završili Elektrotehnički fakultet, bachelor studija Primijenjenog računarstva. Na platformi e-uprava prijavilo se i dodijeljeno je jedno lice za stručno osposobljavanje.

MISIJA

Centar za stručno obrazovanje, kao razvojna, savjetodavna i istraživačka ustanova, uspostavlja i unapređuje sistem stručnog obrazovanja, usavršavanja i osposobljavanja u cilju stvaranja stručnog kadra, osposobljenog za uključivanje u tržište rada, nastavak obrazovanja i cjeloživotno učenje, u skladu sa ličnim, socijalnim i ekonomskim interesima.

VIZIJA

Centar za stručno obrazovanje je savremena i uticajna, razvojna, savjetodavna i istraživačka ustanova, prepoznata kao pouzdan partner od strane relevantnih nacionalnih i međunarodnih subjekata, koja kompetentnim i motivisanim kadrom stvara uslove za kvalitetno, fleksibilno i efikasno stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, u skladu sa evropskim standardima.

1. Razvoj kvalifikacija u skladu sa principima Nacionalnog okvira kvalifikacija

Na osnovu utvrđenog predloga dinamike razvoja kvalifikacija iz 2016. godine za koje su usvojene inicijative i standardi u 2015. godini i ranije. Napravljen je i plan razvoja kvalifikacija po sektorima u okviru IPA Projekta, za školsku 2017/2018. godinu. U koordinaciji Centra za stručno obrazovanje, Ministarstva prosvjete i radne grupe IPA projekta za istraživanje tržišta rada, uz saglasnost Koordinacione radne grupe projekta, odlučeno je da prioritetni podsektori (područja rada), budu Elektrotehnika (oblast Energetika), Ekonomija, Ugostiteljstvo i Građevina. U okviru njih, predložene su kvalifikacije različitih nivoa obrazovanja koje će biti pripremljene za školsku 2017/2018. godinu, i usaglašen je plan izrade dokumenata. Prema Projektu, planirano je da se do kraja drugog kvartala 2017. godine, uradi 20 standarda zanimanja, 20 standarda kvalifikacija i 10 obrazovnih programa.

Radna grupa na nivou Centra za stručno obrazovanje, radila je u koordinaciji sa međunarodnom ekspertkinjom, angažovanom od strane IPA Projekta "Modernizacija obrazovnih programa u stručnom obrazovanju", koji realizuje Britanski Savjet u Crnoj Gori. Radna grupa je radila na usklađivanju novih metodoloških rješenja sa važećim zakonima, kao i sa evropskim preporukama. U prva dva kvartala, urađena je SWOT analiza postojećih metodoloških dokumenata i utvrđene su njene prednosti i nedostaci. Izvršena je analiza postojećih metodologija iz regiona i iz nekoliko drugih evropskih zemalja. Na osnovu tih analiza, urađene su radne verzije formulara za Standard zanimanja, Standard kvalifikacije i Ispitni katalog. Za izradu formulara korišćen je primjer kvalifikacije Ženski frizer. Ova dokumenta su prezentovana široj radnoj grupi koja je formirana na nivou Ministarstva prosvjete.

1.1. Razvoj standarda zanimanja

U skladu sa utvrđenom dinamikom razvoja kvalifikacija, urađeni su i usvojeni sljedeći standardi zanimanja u toku 2017. godine:

Sektor: Turizam, trgovina i ugostiteljstvo:

Podsektor trgovina:

1. Tehničar prodaje u veleprodaji, (nivo IV1), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.
2. Tehničar prodaje u maloprodaji, nivo (IV1), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.
3. Prodavač prehrambene robe, (nivo III), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.
4. Prodavač neprehrambene robe, (nivo III), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.
5. Pomoćni prodavač prehrambene robe, (nivo II), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.
6. Pomoćni prodavač neprehrambene robe, (nivo II), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.

Sektor: Poljoprivreda, prehrana i veterina

Podsektor: Prehrana

1. Prehrambeni tehničar / Prehrambena tehničarka za animalnu proizvodnju, (nivo IV1), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.
2. Prehrambeni tehničar/ Prehrambena tehničarka za biljnu proizvodnju, (nivo IV1), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.
3. Proizvođač/ Proizvođačica prehrambenih proizvoda animalnog porijekla, (nivo III), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.
4. Proizvođač/ Proizvođačica prehrambenih proizvoda biljnog porijekla, (nivo III), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.
5. Pomoćnik/Pomoćnica proizvođača prehrambenih proizvoda, (nivo II), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.

Sektor: Saobraćaj i komunikacije

Podsektor: Saobraćaj

1. Nautički oficir/ nautička oficirka na random nivou, (nivo IV1), usvojen na XX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 26. decembra 2017. godine.
2. Brodomašinski oficir/ Brodomašinska oficirka na random nivou, (nivo IV1), usvojen na XX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 26. decembra 2017. godine.
3. Brodski kormilar/ Brodska kormilarka, (nivo III), usvojen na XX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 26. decembra 2017. godine.
4. Brodski mazač, (nivo III), usvojen na XX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 26. decembra 2017. godine.

Sektor: Inženjerstvo, proizvodne tehnologije (mašinstvo i obrada metala, elektrotehnika i automatizacija i dr.)

Podsektor Elektrotehnika:

1. Elektrotehničar/Elektrotehničarka elektronskih komercijalnih uređaja i sistema (nivo IV1), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
2. Elektrotehničar/Elektrotehničarka elektronskih sigurnosnih sistema (nivo IV1), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
3. Elektrotehničar/Elektrotehničarka proizvodnje elektronskih uređaja i sistema (nivo IV1), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
4. Elektrotehničar/Elektrotehničarka sistema industrijske elektronike i automatike (nivo IV1), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
5. Instalater/Instalaterka elektronskih sigurnosnih sistema (nivo III), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
6. Instalater/Instalaterka sistema industrijske elektronike i automatike (nivo III), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.

Oblast: Računari

7. Elektrotehničar/Elektrotehničarka računarskih sistema (nivo IV1), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
8. Elektrotehničar/Elektrotehničarka računarskih mreža (nivo IV1), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
9. Serviser/Serviserka računara (nivo III), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.

Oblast: Telekomunikacije

10. Elektrotehničar/Elektrotehničarka komutacionih i data centara (nivo IV1) usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
11. Elektrotehničar/Elektrotehničarka telekomunikacionih korisničkih sistema (nivo IV1), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
12. Elektrotehničar/Elektrotehničarka telekomunikacionih prenosno-pristupnih mreža (nivo IV1), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
13. Monter/Monterka telekomunikacionih korisničkih sistema (nivo III), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
14. Monter/Monterka telekomunikacionih prenosno-pristupnih mreža (nivo III), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
15. Pomoćnik/Pomoćnica montera elektronske komunikacione infrastrukture (nivo II), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.

Podsektor: Mehatronika

1. Tehničar mehatronike transportnih sistema (nivo IV1), koji je usvojen na XIII sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 23.3.2017. godine
2. Tehničar mehatronike komercijalnih uređaja (nivo IV1), koji je usvojen na XIII sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 23.3.2017. godine
3. Tehničar mehatronike industrijskih uređaja i sistema (nivo IV1), koji je usvojen na XIII sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 23.3.2017. godine

Sektor: Informacione tehnologije

1. Elektrotehničar za razvoj veb i mobilnih aplikacija, (nivo IV1), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.
2. Elektrotehničar za administraciju softvera, (nivo IV1), usvojen na XIX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 21. decembra 2017. godine.

Sektor: Usluge

Podsektor: Tekstilstvo i kožarstvo

1. Krojač tekstilnih i odjevnih proizvoda (nivo III) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine
2. Pomoćnik krojača tekstilnih i odjevnih proizvoda (nivo II) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine
3. Pomoćnik konfektionara (nivo II) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine

Podsektor: Lične usluge

1. Frizer/ Frizerka majstor, (nivo IV2), usvojen na XX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 26. decembra 2017. godine.
2. Frizer/ Frizerka za žene, (nivo III), usvojen na XX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 26. decembra 2017. godine.
3. Frizer/ Frizerka za muškarce, (nivo III), usvojen na XX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 26. decembra 2017. godine.
4. Pomoćnik/ Pomoćnica frizera za žene, (nivo II), usvojen na XX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 26. decembra 2017. godine.
5. Pomoćnik/ Pomoćnica frizera za muškarce, (nivo II), usvojen na XX sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 26. decembra 2017. godine.

Sektor: Zdravstvo i socijalna zaštita

1. Saradnik/ Saradnica u socijalnoj inkluziju Roma i Egipćana u oblasti socijalne zaštite, (nivo III), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.

1.2. Razvoj standarda kvalifikacija

U 2017. godini, u skladu sa utvrđenom dinamikom razvoja kvalifikacija, urađeni su i usvojeni sljedeći standardi kvalifikacija:

Sektor: Građevinarstvo i uređenje prostora

1. Pomoćnik instalatera vodovodne i kanalizacione mreže (nivo II), koji je usvojen na XII sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 17.3.2017. godine
2. Instalater vodovodne i kanalizacione mreže (nivo III), koji je usvojen na XII sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 17.3.2017. godine
3. Arhitektonski tehničar za projektovanje (nivo IV1), koji je usvojen na XII sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 17.3.2017. godine
4. Arhitektonski tehničar za urbanizam (nivo IV1), koji je usvojen na XII sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 17.3.2017. godine

Sektor: Inženjerstvo, proizvodne tehnologije (mašinstvo i obrada metala, elektrotehnika i automatizacija i dr.)

Podsektor: Elektrotehnika

5. Elektrotehničar elektroenergetskih sistema (nivo IV1), koji je usvojen na XIII sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 23.3.2017. godine
6. Elektrotehničar elektromotornih pogona (nivo IV1), koji je usvojen na XIII sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 23.3.2017. godine
7. Elektrotehničar električnih instalacija (nivo IV1), koji je usvojen na XIII sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 23.3.2017. godine
8. Elektroinstalater u građevinskim objektima (nivo III), koji je usvojen na XIII sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 23.3.2017. godine
9. Pomoćnik elektroinstalatera u građevinskim objektima (nivo II), koji je usvojen na XIII sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 23.3.2017. godine

Sektor: Usluge

Podsektor: Tekstilstvo i kožarstvo

10. Modelar tekstilnih i odjevnih proizvoda (nivo IV1), koji je usvojen na XIV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 28.3.2017. godine
11. Konfeksionar (nivo III), koji je usvojen na XIV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 28.3.2017. godine

Sektor: Obrazovanje i osposobljavanje

12. Asistent u nastavi (nivo IV1), koji je usvojen na XI sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 09.3.2017. godine

Sektor: Ekonomija i pravo:

13. Pravni tehničar (nivo IV1) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine
14. Administrativni tehničar (nivo IV1) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine
15. Knjigovodstveni tehničar (nivo IV1) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine
16. Tehničar osiguranja (nivo IV1) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine
17. Bankarski tehničar (nivo IV1) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine

18. Finansijski tehničar (nivo IV1) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine

Sektor: Turizam, trgovina i ugostiteljstvo:

19. Pomoćnik barmena (nivo II) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine
20. Barman (nivo III) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine
21. Glavni bar men (nivo IV1) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine
22. Servir (nivo II) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine
23. Restoranski konobar (nivo III) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine
24. Glavni konobar (nivo IV1) koji je usvojen na XV sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 20.4.2017. godine

Sektor: Inženjerstvo, proizvodne tehnologije (mašinstvo i obrada metala, elektrotehnika i automatizacija i dr.)

Podsektor: Mehatronika

25. Tehničar mehatronike transportnih sistema (nivo IV) koji je usvojen na XVI sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 29.5.2017. godine
26. Tehničar mehatronike komercijalnih uređaja (nivo IV1) koji je usvojen na XVI sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 29.5.2017. godine
27. Tehničar mehatronike industrijskih uređaja i sistema (nivo IV1) koji je usvojen na XVI sjednici Savjeta za kvalifikacije, održanoj 29.5.2017. godine

Sektor: Zdravstvo i socijalna zaštita

Podsektor: Socijalna zaštita

28. Saradnik/ Saradnica u socijalnoj inkluziju Roma i Egipćana u oblasti socijalne zaštite, (nivo III), usvojen na XVIII sjednici Savjeta za kvalifikacije održanoj 15. decembra 2017. godine.

1.3. Razvoj ispitnih kataloga

U skladu sa utvrđenom dinamikom razvoja kvalifikacija u toku 2017. godine, urađeni su i usvojeni sljedeći ispitni katalogi:

1. Asistent/ Asistentkinja u nastavi (nivo IV1), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine
2. Barman/ Barmanka (nivo III), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine
3. Glavni barman/ Glavna barmanka (nivo IV1), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine
4. Glavni konobar/ Glavna konobarica (nivo IV1), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine
5. Pomoćnik/ Pomoćnica barmena (nivo II), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine

6. Restoranski konobar/ Restoranska konobarica (nivo III), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine
7. Servir/ Servirka (nivo II), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine
8. Pomoćnik/ Pomoćnica elektroinstalatera u građevinskim objektima (nivo II), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine
9. Elektroinstalater/ Elektroinstalaterka u građevinskim objektima (nivo III), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine
10. Elektrotehničar/ Elektrotehničarka električnih instalacija (nivo IV1), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine
11. Pomoćnik/ Pomoćnica instalatera vodovodne i kanalizacione mreže (nivo II), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine
12. Instalater/ Instalaterka vodovodne i kanalizacione mreže (nivo III), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine
13. Konfekcionar/ Konfekcionarka (nivo III), usvojen na sjednici Nacionalnog savjeta za obrazovanje, održanoj 3. jula 2017. godine

2. Razvoj modularizovanih obrazovnih programa, baziranih na ishodima učenja

U skladu sa utvrđenom dinamikom razvoja kvalifikacija, urađeni su i usvojeni sljedeći Obrazovni programi:

Sektor: Turizam, trgovina i ugostiteljstvo:

1. Restorater (nivoIV1) usvojen na XIII sjednici Nacionalnog savjeta, održanoj 05.6. 2017. godine
2. Konobar (nivo III) usvojen na XIII sjednici Nacionalnog savjeta, održanoj 05.6. 2017. godine

Sektor: Ekonomija i pravo:

3. Ekonomski tehničar (nivoIV1) usvojen na XIII sjednici Nacionalnog savjeta, održanoj 05.6. 2017. godine
4. Pravno - administrativni referent (nivoIV1) usvojen na XIII sjednici Nacionalnog savjeta, održanoj 05.6. 2017. godine

Sektor: Inženjerstvo i proizvodne tehnologije (mašinstvo i obrada metala, elektrotehnika i automatizacija i dr.):

5. Elektrotehničar energetike (nivoIV1) usvojen na XIII sjednici Nacionalnog savjeta, održanoj 05.6. 2017. godine
6. Elektroinstalater (nivo III) usvojen na XIII sjednici Nacionalnog savjeta, održanoj 05.6. 2017. godine
7. Tehničar mehatronike (nivo IV1) usvojen na XV sjednici Nacionalnog savjeta, održanoj 03.7. 2017. godine

Sektor: Građevinarstvo i uređenje prostora:

8. Arhitektonski tehničar (nivo IV1) usvojen na XIII sjednici Nacionalnog savjeta, održanoj 05.6. 2017. godine
9. Vodoinstalater (nivo III) usvojen na XIII sjednici Nacionalnog savjeta, održanoj 05.6. 2017. godine

Sektor: Usluge:

10. Tehničar modnog dizajna (nivoIV1) usvojen na XIII sjednici Nacionalnog savjeta, održanoj 05.6. 2017. Godine

3. Uspostavljanje sistema osiguranja kvaliteta u stručnom obrazovanju na nacionalnom nivou i nivou škola, u skladu sa EQAVET-om

- Radna grupa sastavljena od predstavnika Centra za stručno obrazovanje, Zavoda za školstvo, Ispitnog centra i Ministarstva prosvjete izradila je nacrt predloga zajedničke Metodologije utvrđivanja kvaliteta i Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama.
- U 2017. godini izvršeno je utvrđivanje kvaliteta u 10 stručnih i mješovitih škola. Posjećene su sledeće škole:
  1. Resursni centar za sluh I govor “dr P. Ivanović”, Kotor
  2. Škola za osnovno i srednje muzičko obrazovanje “ Vida Matjan”, Kotor
  3. Srednja mješovita škola, Andrijevića
  4. Srednja stručna škola “ Ivan Uskoković”, Podgorica
  5. Srednja ekonomska škola “Mirko Vešović”, Podgorica.
  6. Srednja stručna škola Pljevlja
  7. Srednja stručna škola Berane
  8. Resursni centar za djecu i mlade Podgorica
  9. Srednja mješovita škola “Mladost” Tivat
  10. Srednja stručna škola Nikšić
  11. JU Umjetnička škola osnovnog i srednjeg muzičkog obrazovanja za talente
»Andre Navara«
- U 2017. godini izvršeno je utvrđivanje kvaliteta jednog organizatora obrazovanja odraslih. Organizator obrazovanja odraslih koji je bio predmet procjene kvaliteta po novoj Metodologiji:
  1. Centar za obrazovanje odraslih “Kvadrat” Podgorica
- Izvršeno je pet posjeta sa ciljem praćenja realizacije programa i sprovođenjem preporuka sa eksternog utvrđivanja kvaliteta
- Napravljen godišnji Izvještaj o kvalitetu rada vaspitno obrazovnih ustanova u stručnom obrazovanju za 2016. godinu
- Napravljen Izvještaj o organizaciji i realizaciji praktičnog obrazovanja u srednjim stručnim i mješovitim školama u 2016. godini
- Urađena je Analiza ranog napuštanja školovanja za školsku 2016/17 godinu je urađena za stručne škole, prema podacima iz MEIS-a.

4. Učenje na radnom mjestu, uz rad

- Održana završna konferencija projekta „Poboljšanje saradnje između škola i privrede“, u okviru koje je predstavljen „Priručnik za organizatore praktične nastave“.
- Nakon promotivnih radionica Portala izvršena je registracija poslodavca i oglašavanje potreba od strane poslodavaca i škola.
- Održan radni sastanak sa Organizatorima praktičnog obrazovanja, na kojem je prisustvovalo 29 organizatora praktičnog obrazovanja, kao i predstavnika stručnih škola zaduženih za saradnju sa poslodavcima u cilju povećanja broja učenika koji obavljaju praktično obrazovanje kod poslodavaca. Na osnovu urađenog Izvještaja o realizacije praktične nastave koji im je predstavljen, Organizatorima su date smjernice kako da u narednom periodu planiraju dalji rad. Na sastanku je dogovoreno da Organizatori na početku školske godine urade Godišnji plan rada za narednu godinu i da po osnovu toga izvještavaju na kraju prvog polugodišta, kao i na kraju nastavne godine o realizovanim aktivnostima.
- Novim modularizovanih programima predviđen je obavezan fond časova praktične nastave kod poslodavaca što ima za cilj unapređenje učenja na radnom mjestu, uz rad
- Centar za stručno obrazovanje je donio interni dokument odnosno Zapisnik komisije za utvrđivanje ispunjenosti uslova poslodavaca za realizaciju praktičnog obrazovanja koje u cjelini izvodi poslodavac, a koji su tokom posjete poslodavcima, Komisije za utvrđivanje uslova morale da ispune.
- Komisije koje su činili predstavnici Centra za stručno obrazovanje i škola, posjetili su poslodavce u cilju utvrđivanja ispunjenosti uslova za ulazak u dualni sistem obrazovanja.
- Po gradovima u Crnoj Gori brojno stanje poslodavaca koji su dobili pozitivno mišljenje za ulazak u dualni sistem je sljedeći: Podgorica 41 poslodavac, Nikšić 16 poslodavaca, Bijelo Polje 15 poslodavaca, Pljevlja 10 poslodavaca, Herceg Novi 10 poslodavaca, Rožaje 10 poslodavaca, Bar 5 poslodavaca, Berane 4 poslodavca, Plav 3 poslodavac, Budva 2 poslodavaca i Kolašin 1 poslodavac.
- Ukupan broj prijavljenih učenika za dualni sistem obrazovanja kod poslodavaca je 264 a po obrazovnom programu je sljedeći: Kuvar 9 škola, 68 učenika (52 prvi razred i 16 drugi razred), Konobar 4 škole, 31 učenik (18 prvi razred i 13 drugi razred), Poslastičar 1 škola, 6 učenika (6 prvi razred), Frizer 3 škole, 40 učenika (18 prvi razred, 18 drugi razred i 4 treći razred), Prodavač 2 škole, 7 učenika (3 prvi razred i 4 drugi razred), Pekar 1 škola, 9 učenika (5 prvi razred, 3 drugi razred i 1 treći razred), Obradivač plemenitih metala 1 škola, 1 učenik (1 treći razred), Elektroinstalater 3 škole, 12 učenika (10 prvi razred i 2 drugi razred), Monter telekomunikacionih sistema 1 škola, 7 učenika (7 prvi razred), Autoelektričar 1 škola, 4 učenika (4 učenika prvi razred), Instalater sanitarnih uređaja i grijanja i klimatizacije 3 škole, 14 učenika (12 prvi razred i 2 drugi razred), Automehaničar 4 škole, 49 učenika (27 prvi razred i 22 drugi razred), Zavarivač 2 škole, 12 učenika (12 prvi razred), Bravar 1škola, 4 učenika (1 prvi razred i 3 drugi razred)

5. Unapređenje profesionalnog razvoja nastavnika u stručnom obrazovanju

5.1. Priprema Kataloga programa stručnog usavršavanja nastavnika

- Na 15. sjednici Nacionalnog savjeta, održanoj 3. jula 2017. god usvojen Katalog programa stručnog usavršavanja nastavnika za školske 2017/2018 i 2018/2019. Katalog se shodno Pravilniku o organizaciji stručnog usavršavanja nastavnika i načinu izbora autora programa stručnog usavršavanja koji je izmijenjen krajem 2016. godine objavljuje svake druge godine.
Ako se na konkurs ne prijavi ili se na konkursu ne odabere program za prioritetnu oblast stručnog usavršavanja, Centar može da uputi poziv autoru a za izradu nedostajućeg programa za prioritetnu oblast stručnog usavršavanja.

Definisane su prioritetne oblasti stručnog usavršavanja nastavnika za 2016/2017. godinu. Izmijenjen je formular za prijavu, formirana je radna grupa za utvrđivanje kriterijuma za odabir programa i objavljen je Konkurs za stručno usavršavanje nastavnika u februaru 2016. godine.

- Katalog sadrži 64 programa, podijeljenih u 3 dijela:
  - Prioritetne oblasti stručnog usavršavanja,
  - Oblast pedagogije, andragogije, psihologije, didaktike, metodike i dr. i
  - Druge oblasti stručnog usavršavanja.

5.2. Realizacija obuka nastavnika

- Od januara 2017. godine, realizovano je 13 obuka iz Kataloga programa stručnog usavršavanja nastavnika za 2016/17 kroz koje je obuku prošlo 320 nastavnika.
- U okviru projekta “Kontinuirani profesionalni razvoj nastavnika i instruktora u stručnom obrazovanju u Crnoj Gori ” u prvom krugu obuke učestvovalo je 30 nastavnika iz 12 stručnih škola što je u poređenju sa prethodnom godinom skoro 3 puta više u odnosu na ukupni broj nastavnika u kompletnom projektu.
- Tokom maja i juna 2017. godine, održane su obuke nastavnika za implementaciju 10 novih modularizovanih obrazovnih programa koji će se primjenjivati od školske 2017/2018. godine. Obuku je prošlo 180 nastavnika iz 28 škola u kojima će se programi realizovati od ove školske godine. Obuke su bile organizovane na temu koncepta modularizovane nastave, povezivanja obrazovnih programa sa tržištem rada, planiranja i ocjenjivanja. Organizovane su u 6 sektora, 4 puta po dva dana.
- U periodu od 29-31.08.2017. godine, organizovana obuka nastavnika koji realizuju nove modularizovane obrazovne programe u prvom razredu, u školskoj 2017/2018. godini na temu planiranja vaspitno obrazovnog rada. Obuci je prisustvovalo 129 nastavnika iz 23 srednje stručne i mješovite škole u kojima se realizuje 10 novih modularizovanih obrazovnih programa, i to iz: Pljevalja, Tivta, Herceg Novog, Bara, Rožaja, Kolašina, Berana, Petnjice, Nikšića, Bijelog Polja, Mojkovca, Kotora, Budve i Podgorice.
- Centar za stručno obrazovanje je 28. i 29.09.2017. godine, organizovao i savjetodavni sastanak za koordinatore za realizaciju obrazovnih programa iz 23

srednje stručne i mješovite škole u kojima se realizuju novi modularizovani obrazovni programi. Od ukupno 44 koordinatora koje su škole imenovale, sastanku je prisustvovalo njih 38.

5.3. Istraživanje obrazovnih potreba nastavnika

Završena prva faza istraživačkog rada „Istraživanje potreba za stručnim usavršavanjem nastavnika u srednjim stručnim i mješovitim školama i zaposlenim kod licenciranih organizatora obrazovanja odraslih“ (završena tenderska procedura i izabrana istraživačka agencija, pripremljen idejni projekat i anketni upitnici, sproveden terenski rad (anketiranje uzorka), izvršena statistička obrada podataka i dostavljena Cenru za stručno obrazovanje);

6. Prilagođavanje obrazovnih programa i obrazovne ponude licima sa posebnim obrazovnim potrebama

- Urađen nacrt formulara za Individualni tranzicioni plan 2 - koji prati prelazak učenika iz srednje škole na tržište rada.
- Urađen je novi formular za individualno razvojno obrazovni program (IROP) za stručno obrazovanje. Obučena grupa nastavnika i stručnih saradnika iz 20 škola za primjenu novog IROP-a.

6.1. Karijerna orijentacija

- Ministarstvo prosvjete je formiralo radnu grupu za izradu Strategije cjeloživotne karijerne orijentacije 2016 - 2020. Strategija je rađena uz podršku IPA projekta i nakon javne rasprave, usvojena je na Vladi u junu 2016. godine. Centar za stručno obrazovanje je imenovao jednog predstavnika za rad u radnoj grupi. Radna grupa je uradila i Akcioni plan za realizaciju Strategije za period 2017-2018.godina. Akcioni plan je usvojen na sjednici Vlade.
- Nakon realizovane obuka u 2016.godini, na početku 2017. godine u skladu sa sugestijama program dopunjen i preimenovan u program »Vještine vođenja karijere u srednjim stručnim školama« i akreditovan kod Centra za stručno obrazovanje u Katalog programa stručnog usavršavanja nastavnika za školsku 2017/18 i 2018/19 u Centru za stručno obrazovanje. Cilj ovog programa je bio da se nastavnici srednjih stručnih škola osposobe za obuku ostalih kolega/nastavnika u svojim školama za podsticanje vještina upravljanja karijere kod učenika. Po ovom/dopunjenom programu koji je pozitivno ocijenjen od strane prisutnih, tokom matra mjeseca 2017. godine organizovana je trodnevna obuka za 20 nastavnika (predstavnika 12 Timova za karijernu orijentaciju) iz 12 stručnih škola.
- Na osnovu upitnika koji je poslat školama o realizovanim aktivnostima na polju karijerne orijentacije nakon obuke i dostavljenim podacima može se zaključiti da su u 99% škola koje su prošle obuku formirani su Timovi za karijernu orijentaciju. Škole su izradile programe karijernog vođenja i savjetovanja ili dopunile već postojeće programe koje su tokom školeske 2016/17 godine u prosjeku realizovale sa (50-75% učenika završnog razreda) i (25-50%) učenika nižih razreda.
- Uz podršku KulturKontakta Austrija realizovana su dva dvodnevna seminarra na temu Izrada IROP-a i rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama u Beranama i Podgorici. Obukama je prisustvovalo 53 nastavnika iz 15 srednjih stručnih škola.
- Za 96 nastavnika iz 10 srednjih stručnih škola, 45 osnovnih škola i 3 predstavnika komisija za usmjeravanje organizovana je obuka za pisanje individualnog tranzicionog plana 1 (ITP1) kroz 5 jednodnevnih seminarra u Baru, Budvi, Mojkovcu, Nikšiću i Podgorici. Za 15 nastavnika iz 15 stručnih škola i 2 predstavnika Zavoda za zapošljavanje organizovana je obuka za pisanje individualnog tranzicionog plana 2 (ITP2).

7. Obrazovanje odraslih

7.1. Razvijanje programa obrazovanja za sticanje znanja i vještina iz različitih oblasti

Na Nacionalnom savjetu za obrazovanje su usvojeni sljedeći programi:

- Program obrazovanja za sticanje ključne vještine za upravljanje ljudskim resursima, koji je pripremljen u saradnji sa Upravom za kadrove
- Program obrazovanja za rad u policiji koji je pripremila Policijska akademija
- Program obrazovanja za osposobljavanje za internu reviziju Instituta za internu reviziju Crne Gore

7.2. Kreiranje programa obrazovanja za razvoj ključnih kompetencija

Na Nacionalnom savjetu su akreditovani programi za strane jezike koje su pripremljeni od strane Instituta za strane jezike, uz podršku Centra za stručno obrazovanje:

- engleski jezik (opšti, poslovni, pravo, turizam, međunarodni odnosi, medicina i bankarstvo),
- ruski jezik (opšti i poslovni),
- francuski jezik (.opšti i poslovni),
- njemački jezik,
- italijanski jezik, i
- španski jezik.
- Program Instituta Yumus Emre za učenje turskog jezika

7.3. Razvoj programa obrazovanja za sticanje stručnih kvalifikacija potrebnih tržištu rada

Shodno dinamici razvoja stručnih kvalifikacija urađeno je i usvojeno 5 programa obrazovanje za sticanje stručnih kvalifikacija. Usvojeni su sljedeći programi:

1. Pazitelj/ka djece
2. Omladinski/a aktivista/kinja
3. Saradnik u socijalnoj inkluziji RE u oblasti zapošljavanja
4. Asistent/kinja u nastavi
5. Ovlašćeni/a računovođa

Na zahtjev NVU Roditelja djece sa teškoćama u razvoju „Zračak Nade“ izvršeno je prilagođavanje:

1. Programa obrazovanja za osposobljavanje za Grafičkog/u tehničara/ku dorade - za obavljanje jednostavnih poslova pripreme za štampu - za lica sa tjelesnim i senzornim invaliditetom, za potrebe stručnog osposobljavanja nezaposlenih lica sa invaliditetom i
2. Programa obrazovanja za sticanje dijela jedinica stručne kvalifikacije Grafički/a tehničar/ka pripreme štampe - Grafičke mašine i aparati i Tehnologija pripreme štampe za lica sa invaliditetom sa tjelesnim i senzornim smetnjama, “, za potrebe stručnog osposobljavanja nezaposlenih lica sa invaliditetom
Na zahtjev JU Dnevni centar za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju “Pljevlja“ izvršeno je prilagođavanje:
3. Programa obrazovanja za sticanje dijela/jedinica stručne kvalifikacije Računovodstveni/a tehničar/ka: za Pripremu i sastavljanje finansijskih iskaza pravnih lica i Finasijsko računovodstvo i finasijsko izvještavanje - za lica sa motoričkim i senzornim smetnjama, “, za potrebe stručnog osposobljavanja nezaposlenih lica sa invaliditetom i

4. Programa obrazovanja za sticanje preduzetničkih znanja i vještina lica sa tjelesnim i senzornim invaliditetom, za potrebe stručnog osposobljavanja nezaposlenih lica sa invaliditetom.

Realizacija programa za profesionalni razvoj nastavnog kadra koji radi u obrazovanju odraslih

Realizovan I modul Programa andragoškog osposobljavanja - Specifičnosti učenja odraslih za preko 120 nastavnika/ca koji izvode programe za odrasle u:

- Gimnaziji «Slobodan Škerović»,
- JU Srednja stručna škola »Ivan Uskoković« iz Podgorice,
- JU Srednja ekonomsko-ugosateljska škola iz Bara i
- Organizatora obrazovanja odraslih RAC Educo iz Bara
- Realizovan I i II modul Programa andragoškog osposobljavanja za nastavni kadar Univerziteta Adriatik iz Bara

Realizacija programa osnovnog obrazovanje odraslih

U Osnovnim školama za obrazovanje odraslih u Podgorici i Nikšiću realizovan program osnovne škole za odrasle u okviru kojeg je bilo uključeno 292 polaznika/ca

Promotivne aktivnosti na polju obrazovanja odraslih u Crnoj Gori

- Organizovana konferencija »Novi trendovi u obrazovanju odraslih« 3 - 5 jula u Budvi u organizaciji Centra za stručno obrazovanje, Privredne komore i Unije poslodavaca uz podršku Hans Zajdel fondacije
- Obilježen Međunarodni dan pismenosti 08. septembar - organizovan panel na temu »Pismenost osnov za cjeloživotno ovrazovanje i učenje«
- Obilježen Međunarodni dan starijih osoba 01. oktobar organizovana radionica u saradnji sa Udruženjem penzionera Podgorica, »Zdravo starenje«
- Centar za stručno obrazovanje je uz podršku Ministarstva prosvjete organizovao manifestaciju XVI Dani obrazovanja i učenja *odraslih* od 16 - 23. Oktobra 2017. godine.

8. Razvoj preduzetničkog učenja

a. Servis centar preduzeća za vježbu

Školske 2017/18. registrovano je 62 preduzeća za vježbu i izdate su potvrde o registraciji kod Centralnog registra i Poreske uprave.

U okviru redovnih aktivnosti pružana je podrška preduzećima za vježbu kroz sljedeće aktivnosti:

- Obavljanje procesa registracije učeničkih preduzeća.
- Izdavanje potvrda o žiro računu preduzećima za vježbu.
- Ažuriranje statističkih podataka o preduzećima za vježbu.
- Redovno obavještavanje preduzeća za vježbu o aktivnostima i obavezama.
- Redovno ažuriranje sajta Servis centra preduzeća za vježbu www.serviscentarpzv.me.
- Praćenje rada preduzeća u bankarskom softveru.

b. Sajmovi

Tokom 2017. godine, organizovano je učešće učenika na međunarodnom sajmu preduzeća za vježbu u Bugarskoj.

9. Opšti, pravni i računovodstveni poslovi u Centru za stručno obrazovanje

- Shodno Zakonu o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08, 020/11, 030/12, 034/14), urađena je Knjiga internih procedura, koja obuhvata:
  1. Pravilnik o načinu evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura
  2. Interna procedura za plaćanje faktura
  3. Interna procedura o neizmirenim obavezama
  4. Interna procedura za obračun i isplatu zarada
  5. Interna procedura za izradu predloga budžeta Centra za stručno obrazovanje
  6. Interna procedura o blagajničkom poslovanju u Centru za stručno obrazovanje
  7. Pravilnik o vrsti i načinu finansijskog praćenja
  8. Interna procedura za sprovođenje postupaka javnih nabavki
  9. Uputstvo Centra za stručno obrazovanje za sprovođenje nabavki male vrijednosti
  10. Uputstvo Centra za stručno obrazovanje za sprovođenje hitnih nabavki
  11. Interna procedura za formiranje radne grupe ili drugog oblika rada u Centru za stručno obrazovanje, način formiranja radne grupe i isplate nadoknada
  12. Interna procedura za vođenje postupka po zahtjevu o slobodnom pristupu informacijama
  13. Interna procedura za korišćenje službenih vozila i upotrebu kartica za Euro-dizel i bezolovni Euro-super 98 benzin
  14. Interna procedura o postupku odobravanja stručnog usavršavanja
  15. Interna procedura o postupku odobravanja službenog putovanja
  16. Interna procedura o radu savjetnika za odnose sa javnošću - PR u centru za stručno obrazovanje
  17. Pravilnik o troškovima reprezentacije
- Shodno članu 46 stav 3 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 056/14, 020/15, 040/16, 037/17), direktor Centra je dino Rješenje o ovlašćenju lica za vođenje prvostepenog upravnog postupka.

Javne nabavke

- Na osnovu Zakona o budžetu za 2017. godinu, nakon razvrstavanja finansijskih sredstava po partijama, sastavljen je Plan javnih nabavki za 2017. godinu (broj 10-46 od 01.02.2017.) u skladu sa potrebama JU CSO, koji je dostavljen Ministarstvu finansija, u skladu sa članom 38 Zakona o javnim nabavkama („Službeni list CG“, br. 42/11). Plan je odobren od strane Ministarstva finansija i postavljen na javnom Portalu JU CSO.
- U toku I kvartala 2017. sprovedeno 7 postupaka, a u II kvatrtalu 2 postupaka javnih nabavki, u skladu sa ZJN i podzakonskim aktima, koji su pored objave na Portalu JN objavljene i u jednom dnevnom listu, čime je obezbijeđena transparentnost i puna primjena Zakona.
- U III kvartalu 2 postupka male vrijednosti, u skladu sa ZJN i podzakonskim aktima, koji su pored objave na Portalu JN objavljeni i u jednom dnevnom listu, čime je obezbijeđena transparentnost i puna primjena Zakona.

- U IV kvartalu 4 postupka male vrijednosti Ugovorom Uputstvu CSO za male nabavke. U skladu sa ZJN i podzakonskim Na osnovu člana 30 Zakona o javnim nabavkama Crne Gore („Sl.list CG“ br. 42/11,57/14, 28/15 i 42/17) i Pravilnika o sadržaju akta i obrascima za sprovođenje nabavke male vrijednosti (“Sl.list CG” br. 49/17), Upravni odbor Centra za stručno obrazovanje, dana 15.09.2017.godine, donio je Uputstvo Centra za stručno obrazovanje za sprovođenje nabavke male vrijednosti i Uputstvo za hitne nabavke (koje su priložene u Knjigu procedura, prilikom njene izrade). Zaključno sa 31.12.2017. godine sprovedeno je 15 postupaka JN.
- Na kraju godine 27.12.2017. godine izvršen je inspekcijski nadzor od strane Uprave za inspekcijske poslove-Odsjek za inspekciju za javne nabavke, o ečmu je sačinjen Zapisnik br. 02010/2017-2-92 od 27.12.2017. godine, u kome se konstatuje da nije bilo primjedbi na sprovedenim postupcima javnih nabavki CSO u toku 2017. godine.
- Izdato je 70 licenci nastavniciima srručnih škola za rad u obrazovno-vaspitnim ustanovama

Sjednice Upravnog odbora i stručnih tijela

U toku 2017. godine održane su četiri sjednice Upravnog odbora i šest sjednica stručnih tijela od čega 3 sjednice Odbora za stručno obrazovanje i 3 sjednica Odbora za obrazovanje odraslih.

Slobodnan pristupu informacijama

- Podnijeta su dva zahtjeva za slobodan pristup informacijama od strane grupe profesora JU Srednja elektrotehnička škola "Vaso Aligrudić" iz Podgorice, koji su Obavještenjem upućeni na nadležnu Instituciju i od strane Mreže za afirmaciju nevladinog sektora MANS, u ime i ispred NVO "Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore", dostavljenog od strane Minstarstva prosvjete na nadležnost Centru za stručno obrazovanje, za što je Centar donio Rješenje kjim se dozvoljava se pristup traženim informacijama.
- Redovno se objavljuju na web-sajt Centra sve informacije u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama ("Sl. list Crne Gore", br. 44/12) i Vodičem za pristup informacijama u posjedu JU Centar za stručno obrazovanje.

Zaposleni i lica na stručnom osposobljavanju

- U Centru za stručno obrazovanje, u toku 2017. godine, radi ukupno 29 zaposlenih, od kojih 27 u stalnom radnom odnosu i 2 lica za obavljanje privremenih poslova.
- Na stručnom osposobljavanju lica sa visokim obrazovanjem, Centar je, u toku 2017. godine imao 2 lica sa stečenim visokim obrazovanjem iz oblasti društvenih nauka.
- Centar za stručno obrazovanje je objavilo potrebu za 2018. godinu, da na stručno osposobljavanje može primiti 2 lica koji su završili Elektrotehnički fakultet, bechelor studija Primijenjenog računarstva. Na platformi e-uprava prijavilo se i dodijeljeno je jedno lice za stučno osposobljavanje.

Aktivnosti na vođenju Informatičnog sistema JU CSO

- Ažuriranje zvaničnog web-portala Centra (*csa.gov.me*), ukupno 110 vijesti;
- Održavanje i ažuriranje zvaničnog web-portala Centra (*csa.gov.me*) sa dodatnim menijima, stranicama i dokumentima;
- Održavanje DokumentCentra CSO (*csa.edu.me*) kao i DokumentPortala CSO (*csa-is.edu.me*), administriranje domenskih naloga korisnika Portala;
- Održavanje računarske opreme (hardver i softver) Centra;
- Podrška korisnicima u Centru: upotreba opreme, povezivanje postojeće opreme i korišćenje aplikacija;
- Administriranje e-mail i domenskih naloga korisnika Centra, dostavljanje periodičnih izvještaja Ministarstvu javne uprave;
- Kompletiranje dokumentacije u sklopu održavanja informatičnog sistema i dopuna evidencije resursa računarske opreme Centra;
- Priprema dokumentacije za postupak javnih nabavki računarske opreme u Centru.

10. Projekti

a. EPALE

Od januara 2017. godine počela je realizacija projekta EPALE Nacionalna služba za podršku za Crnu Goru 2017-2018, koji se odnosi na promovisanje platforme o učenju odraslih na nivou Evrope. Projekat se sprovodi kao nastavak istoimenog projekta iz 2016. godine pod pokroviteljstvom Evropske komisije i Centra za stručno obrazovanje.

Projekat EPALE u Crnoj Gori ima za cilj podizanje svijesti interesnih strana o značaju umrežavanja i korišćenja različitih resursa za učenje, promociju značaja obrazovanja odraslih na nacionalnom i međunarodnom nivou, kao i motivisanje opšte i stručne javnosti za korišćenje elektronske platforme. U okviru projekta postoji ukupno šest radnih paketa kojima je predviđeno sprovođenje brojnih aktivnosti u oblasti obrazovanja odraslih. Centar za stručno obrazovanje ima ulogu Nacionalne službe za podršku na Projektu. Implementacija projekta odvija se u skladu sa Radnim planom, a realizovane su sljedeće aktivnosti:

- Projekat EPALE 2017-2018. predstavljen je zaposlenima u CSO;
- Održana su dva sastanka/obuke sa EPALE ambasadorima o unapređenju kvaliteta sadržaja na platformi i animiranju stejkholdera da se uključe u EPALE zajednicu. Date su smjernice i uslovi za njihov budući dvogodišnji angažman;
- Potpisani su ugovori o djelu sa EPALE ambasadorima;
- Organizovana su četiri sastanka sa predstavnicima NVO, licenciranih organizatora obrazovanja odraslih i privatnih preduzeća aktivnih u oblasti obrazovanja odraslih, na kojima je predstavljena EPALE platforma i ukazano na njen značaj;
- Potpisan je Memorandum o saradnji CSO sa NVO ADP Zid, kojim se, između ostalog, ova NVO obavezala da redovno postavlja sadržaje EPALE na platformu;
- Realizovane su dvije obuke nastavnika za registraciju i korišćenje EPALE platforme; ukupno obučeno i registrovano 24 nastavnika (11 u Baru, 13 u Tivtu);
- Održana je konferencija za medije na temu EPALE projekat u Crnoj Gori, u okviru Međunarodnog sajma knjiga u Podgorici, 3. maja 2017. godine;
- Predstavnici projektnog tima Nacionalne službe za podršku učestvovali su na redovnom sastanku predstavnika Nacionalnih službi za podršku u Zagrebu, kao i na međunarodnom andragoškom simpozijumu u Biogradu na moru u Hrvatskoj;
- Na EPALE platformi svakodnevno se objavljuje veliki broj sadržaja: vijesti, resursa, blogova, događaja, što Crnu Goru čini veoma aktivnom u smislu doprinosa sadržajima platforme. Broj korisnika iz Crne Gore povećan je na 315. EPALE MONTENEGRO Facebook i Twitter nalog su aktivni i redovno se ažuriraju sadržajima relevantnim za nacionalnu i međunarodnu obrazovnu sferu; Na Facebook-u imamo 444 pratioca, a na Twitter-u 110.
- Sastanci projektnog tima Nacionalne službe za podršku održavaju se dva puta mjesečno;
- Predstavnici projektnog tima Nacionalne službe za podršku učestvovali su u dva testa korisnosti koje je organizovala Centralna služba za podršku;
- Osmišljen je i proizveden promotivni materijal sa logoom EPALE Montenegro.
- Završena prva faza istraživačkog rada „Istraživanje potreba za stručnim usavršavanjem nastavnika u srednjim stručnim i mješovitim školama i zaposlenim kod licenciranih organizatora obrazovanja odraslih“ (završena tenderska procedura i izabrana istraživačka agencija, pripremljen idejni projekat i anketni upitnici, sproveden terenski rad (anketiranje uzorka), izvršena statistička obrada podataka i dostavljena Cenru za stručno obrazovanje);

- Započeta izrada andragoških priručnika za nastavnike koji realizuju Program osnovne škole za odrasle (Doneseno Rješenje o formiranju radnih grupa, potpisan Ugovor o djelu sa stranim ekspertom, održan dvodnevni sastanak sa stranim ekspertom i članovima radnih grupa - koncipirana struktura priručnika, podijeljeni zadaci, dogovoreni rokovi);
- Započete pripreme III Regionalne EPALE konferencije (ostvorena komunikacija sa NSS-ovima iz regiona, definisano mjesto i vrijeme održavanja konferencije, sprovedena procedura izbora hotela za održavanje konferencije, definisana tema i pripremljena agenda konferencije);

b. Projekat „Nacionalni koordinator za učenje odraslih, radni plan: Crna Gora“

Centar za stručno obrazovanje je u saradnji sa Ministarstvom prosvjete od 01. novembra 2015. godine započeo realizaciju projekta “Nacionalni koordinator za implementaciju evropske agende za učenje odraslih”.

Projekat se realizuje u cilju podizanja svijesti građana, posebno onih sa niskim vještinama i kvalifikacijama, o značaju učešća u aktivnostima cjeloživotnog učenja, promovisanja obrazovanja odraslih sa aspekta zapošljavanja i ličnog razvoja, posebno niskokvalifikovanih osoba, podizanja svijesti stručne javnosti o važnosti promovisanja obrazovanja odraslih i njegovog boljeg pozicioniranja u obrazovnoj politici Crne Gore, kao i predstavljanja evropskih politika u cilju unapređenja crnogorske politike obrazovanje odraslih.

Tokom realizacije projekta osnovana je ekspertska grupa za izvještavanje o stanju obrazovanja odraslih u Crnoj Gori, urađen „Vodič kroz sistem neformalnog obrazovanja“, stavljen u funkciju portal o neformalnom obrazovanju u Crnoj Gori koji se nalazi na adresi www.obrazovanjeodraslih.me, kao i promovisana ključna EU dokumenta u oblasti obrazovanja odraslih.

U toku 2017. godine:

- Dva predstavnika projektnog tima prisustvovala su redovnom sastanku predstavnika svih zemalja učesnica projekta, u Briselu 13-14.marta 2017.
- Održana su dva sastanka ekspertske grupe tokom kojih su članovi dorađivali dokument “Analiza obrazovanja odraslih u Crnoj Gori”;
- Objavljen je dokument ekspertske grupe “Analiza obrazovanja odraslih u Crnoj Gori” u štampanoj verziji na crnogorskom jeziku i u elektronskoj verziji na engleskom jeziku. Dokument je objavljen na portal www.obrazovanjeodraslih.me i na EPALE platformi;
- Pripremljena je i objavljena publikacija “Društvo znanja-Ideal kojem se teži”, koja predstavlja komparativnu analizu nacionalnih i evropskih strateških smjernica u obrazovanju odraslih. Dokument je objavljen u štampanoj i elektronskoj verziji. Elektronska verzija je postavljena na portal www.obrazovanjeodraslih.me i EAPLE. Pripremljena je brošura sa kratkim prikazom komparativne analize. Brošura je štampana na crnogorskom jeziku, a prevedena brošure na engleski jezik objavljena je u e-verziji na portal www.obrazovanjeodraslih.me i EPALE.
- Održana je završna konferencija na temu “Profesionalizacija u obrazovanju odraslih”, kojom je formalno zatvoren projekat “Nacionalni koordinator za učenje odraslih, Radni plan:Crna Gora”. Na konferenciji je učestvovalo preko 80 učesnika.

Projekat je realizovan do novembra 2017. godine, a za njegovu realizaciju obezbijedeno je oko 34.000 eura.

c. IPA projekat "Modernizacija obrazovnih programa u stručnom obrazovanju"

Predstavnici Centra za stručno obrazovanje, su kao članovi radnih grupa, učestvovali u okviru projekta „Modernizacija obrazovnih programa i obuka nastavnika“ koji se realizuje u okviru IPA Komponente IV Operativnog programa Razvoj ljudskih resursa 2012-2013. Ključne aktivnosti u projektu „Modernizacija obrazovnih programa i obuka nastavnika“ odnose se na predviđanje potreba za kvalifikacijama, unapređenje metodoloških dokumenata za razvoj kvalifikacija, pripremu standarda zanimanja, kvalifikacija i obrazovnih programa i usklađivanje sa potrebama tržišta rada, profesionalni razvoj nastavnika, karijerno vođenje i savjetovanje, kao i unapređenje sajta Nacionalnog okvira kvalifikacija. Projekat trajao 18 mjeseci.

Projektom je ostvareno više od planiranog. Urađeno je 29 standarda zanimanja, 36 standarda kvalifikacije, 10 obrazovnih programa iz oblasti elektrotehnika, građevina, ekonomija, pravo, ugostiteljstvo, usluge, mehatronika, kao i 12 ispitnih kataloga u skladu sa kojim odrasli mogu vrednovati neformalno i informalno stečena znanja. U izradi ovih dokumenata učestvovalo je više od 280 članova radnih grupa iz 21 škole, 9 institucija i organa i 17 privrednih subjekata, a obučeno je više od 180 nastavnika“

d. Kontinuirani profesionalni razvoj nastavnika i instruktora u stručnom obrazovanju u Crnoj Gori

U toku 2017. godine Ministarstvo prosvjete je u saradnji sa Centrom za stručnom obrazovanje i Privrednom komorom Crne Gore realizovalo projekat "Kontinuirani profesionalni razvoj nastavnika i instruktora u stručnom obrazovanju u Crnoj Gori". U prvom krugu obuke učestvovalo je 30 nastavnika iz 12 stručnih škola što je u poređenju sa prethodnom godinom skoro 3 puta više u odnosu na ukupni broj nastavnika u kompletnom projektu.

11. Međunarodne aktivnosti

Aktivnosti međunarodne saradnje Centra za stručno obrazovanje odnose se na razvoj međunarodnih odnosa sa partnerskim ustanovama u Evropi, razmjenu iskustava, dijeljenje i usvajanje dobre prakse, unapređenje kvaliteta i vidljivosti stručnog obrazovanja u Crnoj Gori na evropskom nivou, kao i učestvovanje u međunarodnim programima, inicijativama, radnim tijelima i skupovima.

Glavni cilj ovih aktivnosti je poboljšanje i podizanje kvaliteta nacionalnog stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, kao i njihova promocija.

a. Saradnja sa EU

ETF

- U organizaciji Evropske fondacije za obuku (ETF) u Torinu 7. i 8. juna 2017. godine, održana je Konferencija *Torino Proces 2017 Unapređujemo nove vještine zajedno*, koja je imala za cilj da učesnici kroz inovativne i inspirativne debate o politikama koje doprinose razvoju ljudskog kapitala, razmijene dosadašnja iskustva i primjere dobre prakse. Pored toga što je dio kontinuiteta unapređenja politika, Konferencija je posebnu pažnju posvetila prezentaciji rezultata aktuelnog, četvrtog, ciklusa Torino procesa i predstavlja podstrek za sprovođenje reformi koje će dovesti do opipljivih budućih rezultata. Konferenciji je prisustvovalo 300 delegata iz 50 država (22 države članice Evropske unije i 28 partnerskih država ETF-a). CSO je na ovoj Konferenciji predstavljao direktor, Duško Rajković.
- Uspostavljen Forum za osiguranje kvaliteta u stručnom obrazovanju. Prvi sastanak je održan u Torinu od 6. do 8. novembra 2017. godine. Glavna uloga Forumu je da modernizuje i unaprijedi obezbjeđenje osiguranja kvaliteta u stručnom obrazovanju kroz međunacionalnu saradnju i učenje kroz iskustva drugih. Da bi se iskoristili potencijali ovog partnerstva razvili su se jasne smjernice za članstvo i kriterijumi. Članstvo je uslovljeno prihvatanjem i odgovorom na principe, ciljeve i aktivnosti Forumu i zalaganju za njegov razvoj i održivost. Na prvom sastanku su se istraživale mogućnosti saradnje i započeo je proces umrežavanja. Napravljen je okvir saradnje i prvi godišnji plan rada. CSO je predstavljao, kao kontakt osoba Vladislav Koprivica.

IPA

Centar za stručno obrazovanje imenovao je svog predstavnika za člana sektorske radne grupe za sektor obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike (IPA 2018-2020), po pozivu Ministarstva rada i socijalnog staranja. Zadatak ove radne grupe biće izrada Operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalne politike za period 2018 - 2020.

b. WorldSkills Europe

Centar za stručno obrazovanje je kao nosilac aktivnosti za Crnu Goru u WorldSkills Europe asocijaciji, imao svog predstavnika na 11. po redu generalnoj skupštini WorldSkills Europe održanoj u junu u Namuru, Belgija.

Ostala saradnja

Saradnja sa različitim nacionalnim tijelima drugih zemalja

Centar kontinuirano saraduje sa Britanskim savjetom i KulturKontaktom. U sklopu ove saradnje stvoreno je čvrsto partnerstvo u okviru kojeg se planiraju i sprovode različite aktivnosti na nacionalnom, kao i na nivou zemalja Zapadnog Balkana.

SEEVET-Net

U Beču se, 28. i 29. novembra 2017. godine, u organizaciji KulturKontakt Austrije, austrijske Privredne komore, Komorskog investicionog foruma i ERI SEE-a održao redovni sastanak članica SEEVET mreže i predstavnika privrednih komora iz zemalja Jugoistočne Evrope i radionica na temu pokretanja razvoja platforme znanja za učenje kroz rad.

Ciljevi sastanka su bili: mapiranje postojećih instrumenata i alata za sprovođenje različitih formata učenja kroz rad, započinjanje prikupljanja već postojećih i dostupnih instrumenata kao temelj za izgradnju onlajn baze podataka, koja će omogućiti dostupnost tih instrumenata svim stakeholderima, identifikovanje instrumenata od značaja za različite zemlje, za koje će biti potreban prevod i identifikovanje manjkova, odnosno dokumenata koji, za sada, još ne postoje, ali bi bili važni i od interesa za više zemalja.

Centar za stručno obrazovanje na ovom događaju predstavljali su direktor, Duško Rajković, i samostalna savjetnica I za međunarodnu saradnju, Ivana Vučinić.

Izvještavanje o politikama, mjerama i aktivnostima u stručnom obrazovanju i obrazovanju odraslih

U sklopu svojih aktivnosti, Centar redovno podnosi izvještaje, popunjava upitnike i ankete kojima daje informacije o politikama, mjerama, aktivnostima i postignućima u stručnom obrazovanju i obrazovanju odraslih u Crnoj Gori.

Centar kontinuirano saraduje sa ETF-om, Evropskom Komisijom čiji je nacionalni servis podrške za EPAL, WORLDSKILLS EUROPE čiji je nosilac aktivnosti za Crnu Goru, za EUROSILLS takmičenje koje se organizuje svake druge godine.